

ברוך שאמר

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

פרשת בראשית – תכלית הבריאה – שנת תשע"ז.

השיעורים נכתבו

לרפואת

שלמה בן עליזה איזט

אליהו בן שרה וב"ב

זועם בן מיכל

לוי בן איריס זונה

אביב ישראל בן גילה

יוסף בן רות

גיתאי בן שרון

תמר בת רוזל

לאה שרה בת זונה

שלומי לוי בן יפה יקוט

איילה בת זומה

שי בן סינורה

יוסף מרדכי בן תהילה שמוזה

דיאנה ירקוני בת רבקה

אסתר בת מסעודה

אברהם ניסים בן סימי

יובל בת גליה

אליהו בן שולה

להצלחת

ר' משה בן שוקת זויה וב"ב

ימלא ה' כל משאלות לבם לטובה!

המעוניינים לתרום להפצת העלון

יוכלו להתקשר:

0504-170-270

לעילוי נשמות

דוד בן משה יוסף

אברהם מוקי בן שרה

אסתר בת שבה

רבקה יכט בת ר' שמעיה

הינדא בת יעקב

אליהו בן גמילה

ר' ברוך בן יעקב

יעקב בן רבקה

יצחק בן מסעודה

אלי סולטן בן אסתר

גיר בן פלורנס

יצחק בן שאול

ישראל בן זונה

אהרון יוסף בן משה דוד

שאול בן מרדכי אריה

יפה שניידל בת יצחק

ברוך בן מינה

אסתר בת קמרא

ת.ג.צ.ב.ה

ברוך שאמר

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

פרשת בראשית – תכלית הבריאה – שנת תשל"ז.

בשלוש השעות השלישיות הוא יושב וזן את כל העולם כולו, מקרני ראמים עד ביצי כנים. בשלוש השעות הרביעיות הוא יושב ומשחק עם לויטן, שנאמר {תהלים קד-כו} לויטן זה יצרת לשחק בו.

כשם שהלויטן משתעשע בהכנסת זנבו אל תוך פיו, כך משתעשע הקב"ה כאשר מחברים זנב לראש בתורה – כלומר, לוקחים את האות ביי"ת של בראשית ומחברים עם האות למ"ד של ישראל [סוף פרשת 'וזאת הברכה']; לוקחים תחילת מסכת ומחברים לסופה – עשית זאת? שעשעת את הקב"ה!

כותב הרוקח {הלכות סוכות} – בפסיקתא 'תודיעני אורח חיים' נדרש על לולב. החומש מתחיל בבי' – 'בראשית' ומסיים בל' – 'כל ישראל'. הנביאים מתחיל בו' – 'יהי אחרי מות משה' ומסיים בל' – 'עמו ויעל'. הרי לולב שקול ככל התורה כולה.

בספר **עוללות אפרים**, עומד בעל הכלי יקר על הענין שהתורה מתחילה בבי"ת ומסתיימת בלמ"ד;

אם התורה מתחילה באות בי' ומסתיימת באות ל', יוצא צירוף של האותיות ב"ל. אמנם היה טוב יותר, אם התורה היתה מתחילה בלמ"ד ומסתיימת בבי"ת – אז היה יוצא צירוף של האותיות ל"ב. למרות שאם קוראים מהסוף להתחלה, מקבלים את הצירוף ל"ב;

אומר העוללות אפרים – נאמר בפסי' {משלי ג, ג} **קְתֹבֶם עַל לוח לְפָדָךְ** – הכוונה לחותמת; ברגע שחותמים, החתימה שעל גבי החותמת תמיד תצא בצורה הפוכה – כלומר, אם תחתום ב"ל' – יצא לך ל"ב. ומכאן הסיבה, שלא מלמדים גוי את חוקות התורה;

אומרת הגמרא {מסכת חגיגה יג, א} – **ואמר רבי אמי: אין מוסרין דברי תורה לעובד כוכבים, שנאמר {תהלים קמז-כ} לא עשה כן לכל גוי ומשפטים בל ידעום.**

ולמה אסור ללמדם? משום שהמילה מעכבת את לימוד התורה – שעד שהאדם לא מל את עצמו, יש עליו ערלת הגוף שלא מאפשרת לו ללמוד תורה.

כותב הכלי יקר {וזאת הברכה} – **לעיני כל ישראל**. שמעתי אומרים טעם על מה שהתורה מתחלת בבי"ת ומסיימת בלמ"ד, לפי שכל אותיות השם הגדול יו"ד וי"ו ה"א אם תסמוך אחת מהם אל בי"ת או אל למ"ד יהיה ממנו תיבה אחת שלימה והם בי בו בה לי לו לה מה שלא תמצא כן בכל אלפא ביתא שיהא תיבה שלימה מכל השלשה אם יסמכו לאיזה אות, כגון לעשות מן א' אי או אה שהרי אה אינו תיבה וכן לעשות מן מ' מי מו שהרי מו אינו תיבה, והביאור לזה הוא שבזה נרמז שתבל ומלואה הכל תלוי בו יתברך ושלו הכל ותואר הבי"ת שהקב"ה מדבר בעדו ואומר בי ר"ל הכל תלוי בי ונבראו אומרים בו שהכל תלוי בו יתברך ולשון בו בה היינו דבר ונוקבא שהזכירו חכמי האמת המקובלים, וכן הקב"ה אומר לי תבל ומלואה ונבראו אומרים כי לו ית' תבל ומלואה וכן לה בדרך שנתבאר והכל ענין אחד כי לפי שהכל תלוי בו ית' ע"כ הכל לו יתברך וזה רמז על אחדותו ית' והוא יסוד התורה ודבר זה הפותח והסוגר ע"כ פתח התורה בבי"ת ומסיימת בלמ"ד להורות כי השי"ת הפותח והסוגר והכל תלוי בו בשמו יתברך כאמור.

פרשת השבוע שנקרא בע"ה בשבת זו, פרשת בראשית. בסימנא טבא מתחילים בס"ד חומש בראשית – ספרם של אבות, הנקרא גם בשם 'ספר הישר'.

לפני שנכנס לעסוק בנקי' אחת בפרשת השבוע, הייתי רוצה לקרוא את דברי הרמב"ן בהקדמתו לחומש בראשית;

כותב הרמב"ן – בשם האל הגדול והנורא, אתחיל לכתב חידושים בפרוש התורה באימה ביראה ברתת בזיע במורא. מתפלל ומתודה בלב נדכה ונפש שבורה, שואל סליחה, מבקש מחילה וכפרה בקידה בבריכה בהשתחויה, עד שיתפקקו כל חוליות בשדרה ונפשי יודעת מאד ידיעה ברורה שאין ביצת הנמלה כנגד הגלגל העליון צעירה כאשר חכמתי קטנה ודעתי קצרה כנגד סתרי תורה הצפונים בביתה הטמונים בחזרה כי כל יקר וכל פלא, כל סוד עמק וכל חכמה מפארה כמוס עמה חתום באוצרה ברמז בדבור בכתובה ובאמירה כאשר אמר הנביא המפאר, בלבוש מלכות והעטרה משיח אלוהי יעקב ונעים הזמירה: לכל תכלה ראיתי קץ, רחבה מצוותך מאד ונאמר: פלאות עדותיך על-כן נצרתם נפשי. אבל מה אעשה ונפשי חשקה בתורה והיא בלבי כאש אוכלת בוערה, בכליותיי עצורה לצאת בעקבי הראשונים אריות שבחבורה גאוני הדורות בעלי גבורה להיכנס עימהם בעבי הקורה, לכתוב כמה פשטים בכתובים ומדרשים במצוות ואגדה. ערוכה בכל ושמורה. ואשים למאור פני נרות המנורה הטהורה פרושי רבנו שלמה עטרת צבי וצפירת תפארה מכתר בנימוסו, במקרא, במשנה ובגמרא, לו משפט הבכורה. בדבריו אהגה, באהבתם אשגה ועמהם יהיה לנו משא ומתן, דרישה וחקירה בפשטיו ומדרשיו וכל אגדה בצורה, אשר בפירושי זכורה. ועם רבי אברהם בן עזרא תהיה לנו תוכחת מגלה ואהבה מסתרה והאל אשר ממנו לבדו אירא, יצילני מיום עברה יחשכני משגיאות, ומכל חטא ועברה, וידריכני בדרך ישרה ויפתח לנו שערי אורה ויזכנו ליום הבשורה, כדכתיב: מה-נאוו על-ההרים רגלי מבשר משמיע שלום, מבשר טוב משמיע ישועה, אומר לציון מלך אלוהיך.

עד כאן הקטע הראשון בדברי הרמב"ן, בהקדמתו לפירוש על התורה.

אם אומר לנו הרמב"ן, שמה שעומד מולו אלו דברי רש"י הקדוש, לכן הייתי רוצה לעמוד היום על חמש מילים בדברי רש"י הקדוש. אבל כדי להיכנס לדבריו, נצטרך להקדים כמה הקדמות:

מובא בשם הרב אברמסקי;

אומר דוד המלך {תהלים קד, כו} **לוֹיְטָן זֶה יִצְרֵף לְשֶׁחַק בּוֹ.**

נשאלת השאלה – הקב"ה משחק עם לויטן – מה פתאום שהוא ישחק איתו?!

אומר הרב אברמסקי – ללויטן ישנו שעשוע – להכניס את זנבו לתוך פיו.

אומרת הגמרא {מסכת עבודה זרה ג, ב} – **אמר רב יהודה אמר רב: שתיים עשרה שעות היו היום. בשלש שעות הראשונות הקב"ה יושב ועוסק בתורה. בשלוש השעות השניות הוא יושב וזן את כל העולם כולו. כיון שרואה שנתחייב עולם כלייה עומד מכסא הדין שעליו ישב תחילה ויושב על כסא רחמים.**

ברוך שאמר

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

הנושא שהייתי רוצה לעסוק בו היום, הוא השמש, הירח והכוכבים:

בתחילת התורה, מביא רש"י הקדוש ממרא בשם ר' יצחק¹;

כותב רש"י – בראשית ברא. אמר רבי יצחק, לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחדש הזה לכם, שהיא מצוה ראשונה שנצטוו ישראל ... אין המקרא הזה אומר אלא דורשני, כמו שאמרו חז"ל (בראשית רבה א, ו.) בשביל התורה שנקראת ראשית דרכו (משלי ח, כב.), ובשביל ישרים (ישראל) שנקראו ראשית תבואתו.

עפ"י דברי רש"י יוצא, שלמעשה, תחילת התורה היתה צריכה להיות בענין המאורות – מ"החדש הזה לכם". ואם כן משמע, שהמצוה הזאת כוללת בתוכה דברים רבים. נעמוד היום על קטע אחד בענין המאורות – שנתלו ביום הרביעי לבריאה; אמנם הם נבראו ביום הראשון לבריאה, אך הם נתלו רק ביום הרביעי.

בא הספר לוי' חן, ומביא יסוד המבוסס על דברי מדרש;

ישנה מחלוקת בחז"ל, מתי נבראו המלאכים;

אומרים חז"ל (בראשית רבה, פרשה א, אות ג) – אימתי נבראו המלאכים, רבי יוחנן אמר בשני נבראו המלאכים, ה'דא הוא דכתב (תהלים קד, ג): המקרה במים עליותיו וגו', וכתב (תהלים קד, ד): עשה מלאכיו רוחות, רבי חנינא אמר בהמיושי נבראו מלאכים, ה'דא הוא דכתב (בראשית א, כ): ועוף יעופף על הארץ וגו', וכתב (ישעיה ו, ב): ובשמים יעופף, רבי לוליא בר טברין אמר בשם רבי יצחק בין על דעתיה דרבי חנינא בין על דעתיה דרבי יוחנן, הכל מודים שלא נברא ביום ראשון בלום, שלא יאמרו מיכאל היה מותח בדורמו של ר'קיע, ונבריא בצפונה, והקדוש ברוך הוא ממדד באמצעו, אלא (ישעיה מד, כד): אנכי ה' עשה כל נטה שמים לבדי וגו' מאתי, מי אתי פתיב, מי היה שתף עמי בברייתו של עולם.

שואל הספר לוי' חן – אם ברא הקב"ה את המאורות ביום הראשון, למה הוא לא תלה אותם באותו היום!?

אומרים חז"ל (ילקוט שמעוני, ישעיה, רמז תקי"ג) – בא וראה כשהשמש באה ונוטה למערב, הוא רוחץ במי אוקינוס ונרותיו מתכבין כאדם שהוא מכבה את האש בתוך המים, כך מימי אוקינוס מכבין שלהבת של שמש ואין נוגה לו כל הלילה, עד שיבוא במזרח ורוחץ בנהר של אש הנקרא נהר דינור, כאדם שהוא מדליק את נרו מתוך האש, כך השמש מדליק נרותיו ולובש שלהבותיו והולך להאיר על הארץ. וכן הירח וכוכבים, ולעתיד לבוא הקב"ה מחדש אותם ומוסיף על אורם שבעתים.

אם כן יוצא, שהשמש נדלקת מנהר דינור;

אומרת הגמרא (מסכת חגיגה יג, ב) – תניא רבי אומר משום אבא יוסי בן דוסאי 'אלף אלפין ישמשוניה ורבו רבון קדמוהי' וקומון זהו המספר של גדוד אחד, שכל גדוד של משמשים מונה אלף אלפים, וכל גדוד שקם לכבודו מונה ריבוא רבבות (מהרש"א), ולגדודיו אין מספר אבל יש גדודים רבים כ"כ, עד שאין מספר לכמות הגדודים. ור' ירמיה בר אבא אמר, בפסוק 'אלף אלפין ישמשוניה' הכוונה שהם משמשים לנהר דינור נהר של אש, שנאמר באותו הפסוק (דניאל ז-י) נהר דינור נגד ונפק מן קדמוהי אלף אלפין ישמשוניה ורבו רבון קדמוהי יקומון

¹ שעפ"י דברי חז"ל היה אביו של רש"י.

דהיינו שנהר של אש נמשך ויוצא מלפניו (רש"י ומצודות דוד עיי"ש), ואף אלפים הם המשמשים את אותו הנהר. אבל המלאכים המשמשים בפמליא שלפני הקב"ה, עליהם נאמר שאין להם מספר. מבררת הגמרא: מהיכן נפיק מהיכן יוצא אותו נהר של אש? מזיעתן של החיות הנושאות את כסא הכבוד (בראשית רבה עח, א) ולהיכן שפיך ולהיכן הוא נשפך? מבארת הגמרא: אמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב על ראש רשעים שנמצאים בגיהנם שנאמר (ירמיה כג-יט) הנה סערת ה' חמה יצאה וסער מתחולל על ראש רשעים יחול חמה יצאה היא הזיעה החמה היוצאת מהחיות, והיא נשפכת על ראש הרשעים.

אומר הספר לוי' חן – אם כן, לפי שיטת ר' יוחנן שהמלאכים נבראו ביום החמישי – לא יתכן שיהיה נהר דינור קודם לכן, אלא רק ביום חמישי שבו נבראו המלאכים. ולכן נתלו המאורות ביום רביעי, כי בבוקר יום חמישי נבראו המלאכים, ואז התחילה זיעתן של חיות. א"כ, בליל חמישי כבו המאורות וחזרו להאיר ביום חמישי מזיעתן של חיות שנבראו באותו היום, ולכן לא נתלו המאורות קודם לכן!

עד כאן, דבריו של הספר לוי' חן.

אומרת התורה: ביום הרביעי (בראשית א, יד) ויאמר אלהים יהי מארת ברקיע השמים להבדיל בין היום ובין הלילה והיו לאות ולמועדים ולמים ושמים.

אומר רש"י – להבדיל בין היום ובין הלילה. משנגנו האור הראשון, אבל בשבעת (ני"א בגי') ימי בראשית, שמשו האור והחשך הראשונים יחד, בין ביום בין בלילה: והיו לאות. כשהמאורות לוקין סימן רע הוא לעולם, שנאמר מאורות השמים אל תחתו וגו' (ירמיה י, ב.), בעשותכם רצון הקב"ה, אין אתם צריכין לדאוג מן הפרועות: ולמועדים. על שם העתיד, שעתידים ישראל להצטוות על המועדות, והם נמנים למולד הלבנה: ולמים. שמוש החמה חצי יום ושמוש הלבנה חצי הרי יום שלם: ושמים. לסוף שסי"ה ימים (סי"א ורביע יום), יגמרו מהלכתם ביי"ב מזלות המשרתים אותם, והיא שנה, (סי"א והוא שסי"ה יום ורביע יום) וחוזרים ומתחילים פעם שניה לסבב בגלגל כמהלך הראשון:

{טו} והיו למאורת ברקיע השמים להאיר על הארץ והיו כן.

אומר רש"י – והיו למאורת. עוד זאת ישמשו שיאירו לעולם.

נשאלת השאלה – לשם מה נבראה השמש?

כותב התפץ חיים – לו היינו שואלים אף את החכם היותר גדול בעולם, בשביל איזו מטרה נברא השמש, ודאי היה משיב: לתועלת הברואים, להאיר להם ולחממם, לעזור בצמיחת פרי האדמה ופרי העץ ועוד ענינים אין מספר ואין ערוך, ואם ישנן עוד איזה השתמשויות, הלא הן טפלין לדברים העיקריים. והתורה גילתה לנו להיפך, כי עיקר כוונת בריאת השמש היתה בשביל לדעת ולסמן את המצב של העמים ומצב עם ישראל. אם החמה לוקה סימן רע לאומות העולם, ואם חלילה, הלבנה לוקה, הוא להיפך, ומכיון שנבראו המאורות למטרה זאת, ניתנה להם היכולת גם להאיר לעולם ולדרים, ברם זהו רק דרך אגב: "עוד זאת ישמשו שיאירו לעולם".

אם כן, אומר לנו רש"י – דע לך, עיקר בריאת המאורות היתה לצורך קביעת המועדות, החודשים והשנים. אבל יש להם גם תפקיד משנה – בנוסף הם גם מאירים.

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

"לגור יש גם אופציה באוהלים – ארבעים שנה, לקחתי עם שלם במדבר שגרו באוהלים! – אלא מה? נתתי לך בית כדי שתשים בו מזוזה ומעקה – מה שאין לך אפשרות לעשות באוהל!"

"ונתתי לך שדה – אתה יודע בשביל מה?! כדי שתוכל לקיים את מצות לקט שכחה ופאה!"

שמעתי פעם מהגאון ר' ראובן קרלנשטיין זצ"ל:

אומרת המשנה {ריש מסכת ברכות} – **מאימתי קורין את שְׁמַע בעֲרֵבִית. מִשְׁעָה שֶׁהֶהָנִים נִכְנָסִים לְאֵלֶּל בְּתַרְוֹמָתוֹ, עַד סוֹף הָאֲשֵׁמוּרָה הָרֵאשׁוֹנָה, דְּבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר...**

נשאלת השאלה – מתי זה?

אומרת הגמרא – **משעת צאת הכוכבים.**

אם ככה, למה לא אמרה המשנה כבר על ההתחלה – "מאימתי קורין את שְׁמַע בעֲרֵבִית – משעת צאת הכוכבים!"?

אומרת הגמרא – **מלתא אגב אורחיה קמשמע לן** – רציתי להשמיע לך עוד דבר 'על הדרך' שכהנים שנטמאו וטבלו אימת קא אכלי אימתי הם רשאים לאכול בתרומה? **משעת צאת הכוכבים.**

אמר החפץ חיים – מכאן למדנו, שבכל פעם שאתה מסביר למישהו משהו – על הדרך תכניס לו דבר תורה נוסף;

מישהו ישאל אותך: "תגיד, מתי יוצאת הרכבת?" – תאמר לו: "רבע שעה אחרי שמסיימים תפילת שחרית!"

"מתי מסיימים שחרית???"

"בשעה 7⁰⁰ בבוקר!"

אם ככה, אומר לנו הספר **זאת ליעקב** – אדם הולך לקנות בית – מה בדרי"כ הוא בודק שיהיה בבית?

"תראה לי את היחידת הורים!" – לאחר מכן הוא בודק שיש גיקווי במקלחת שיעשה לו גלים וכו'. אבל יהודי שומר תורה ומצוות מה מחפש?? – מרפסת שיוכל לבנות בה סוכה, בית כנסת קרוב וכו' – זהו המבט שצריך להיות לכל יהודי – לראות בכל דבר את המצוה שלשמה הוא נברא, כי זה המבט של התורה;

אם ככה, השמש לא נבראה רק כדי להאיר, אלא לקביעת מועדים, ימים ושנים – פירש"י: "עוד זאת ישמשו שיאירו לעולם" – יש להם תפקיד נוסף – הם גם מאירים לעולם!; כך גם הבית שלך – קיבלת אותו בשביל מצות מזוזה, מצות מעקה, מצות סוכה וכו' – "עוד זאת ישמשו" – יש דבר נוסף – גם תגור שם!

אם אלה הדברים, בואו נתקדם לרעיון נוסף:

באה התורה, ומונה את הפירות שנשתבחה בהם ארץ ישראל {דברים ח, ז} **כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ מֵבִיאָךְ אֶל אֶרֶץ טוֹבָה אֲרֶץ זָבָב וְנַחֲלֵי מַיִם עֲנִיָּה וְתַהֲמַת יְצִאִים בְּבִקְעָה וּבְהָרִ: {ח} אֲרֶץ חֹטֵה וְשֹׁעֲרָה וְגַפְּן וְתַאֲנָה וְרִמּוֹן אֲרֶץ זֵית שָׁמֶן וְדַבְּשׁ;**

אומרת הגמרא {מסכת ברכות מא, א – ב} – **דאמר רב יוסף ואיתימא ויש אומרים רבי יצחק: כל מין הנוצר מוקדם יותר בפסוק זה, של שבעת המינים שנשתבחה בהם ארץ ישראל, מוקדם לברכה יש להקדים ברכתו לברכת המין שנוצר מאוחר ממנו,**

אומרת הגמרא {מסכת סוכה כט, א} – **תנו רבנן: בזמן שהחמה לוקה סימן רע לעובדי כוכבים.** בזמן שהלבנה לוקה, סימן רע לשונאיהם של ישראל.

אומר ר' חיים שמואלביץ – כל זה בא לאותת לאנשים, שישובו בתשובה.

בכל שבת קודש, אנו אומרים את מזמור קל"ו שבתהילים שנקרא גם בשם 'הלל הגדול'; אומר דוד המלך: {שם ז} **לְעֵשָׂה אוֹרִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ: {ח} אֶת הַשֶּׁמֶשׁ לְמַמְשַׁלֵּת בַּיּוֹם כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ: {ט} אֶת הַיָּרֵחַ וְכוֹכְבֵים לְמַמְשַׁלֵּת בַּלַּיְלָה כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ.**

נשאלת השאלה – אם אמר דוד המלך תודה רבה על 'אורים גדלים', לשם מה הוא חזר ואמר פעם נוספת 'תודה רבה' על 'השמש לְמַמְשַׁלֵּת בַּיּוֹם', ועל 'הירח וְכוֹכְבֵים'?

אומר הספר **אש תמיד** – תמיד הבנתי, שהפשט הוא 'תודה רבה על המאורות', ו'תודה רבה' על כך שתלית אותם ברקיע. אך עפ"י דברי רש"י, יש לנו פשט חדש לגמרי; "תודה רבה" – "לְעֵשָׂה אוֹרִים גְּדֹלִים" – לאותות, לימים, למועדים ושנים; 'תודה רבה' נוסף, על עוד תפקיד שניתן להם – להאיר – "את הַשֶּׁמֶשׁ לְמַמְשַׁלֵּת בַּיּוֹם", וְ – "את הַיָּרֵחַ וְכוֹכְבֵים לְמַמְשַׁלֵּת בַּלַּיְלָה".

אומר המדרש {ויקרא רבה, פרשה כז, אות ב} – **מִי הַקְדִּימִי וְאֲשֵׁלֶם, מִי קָלֵס לְפָנַי עַד שֶׁלֹּא נִתְתִּי לוֹ נְשָׁמָה, מִי מִלֵּל לְשִׁמִּי עַד שֶׁלֹּא נִתְתִּי לוֹ בֶן זָכָר, מִי עָשָׂה לִי מַעֲקָה עַד שֶׁלֹּא נִתְתִּי לוֹ גֵּג, מִי עָשָׂה לִי מְזוּזָה עַד שֶׁלֹּא נִתְתִּי לוֹ בֵּית, מִי עָשָׂה לִי סִכָּה עַד שֶׁלֹּא נִתְתִּי לוֹ מְקוֹם, מִי עָשָׂה לִי לֹלֶב עַד שֶׁלֹּא נִתְתִּי לוֹ דָּמִים, מִי עָשָׂה לִי צִיצִית עַד שֶׁלֹּא נִתְתִּי לוֹ טְלִית, מִי הִפְרִישׁ לְפָנַי פֶּאֶה עַד שֶׁלֹּא נִתְתִּי לוֹ שָׂדֶה, מִי הִפְרִישׁ לִי תְרוּמָה עַד שֶׁלֹּא נִתְתִּי לוֹ גֶּרֶן, מִי הִפְרִישׁ לְפָנַי חֶלֶה עַד שֶׁלֹּא נִתְתִּי לוֹ עֶשֶׂה, מִי הִפְרִישׁ לְפָנַי קֶרֶן עַד שֶׁלֹּא נִתְתִּי לוֹ בְּהֵמָה, הֲדָא הוּא דְקָתִיב: שׁוֹר אוֹ כֶּשֶׁב אוֹ עֵז.**

עפ"י פשט הדברים, אומר הקב"ה: "לא ביקשתי ממך כלום, לפני שנתתי לך! – עד שלא נתתי לך בן, לא צויתי אותך למול... עד שלא נתתי לך בית, לא צויתי אותך על עשיית מעקה..."

בא הספר **זאת ליעקב**, ומביא פשט חדש בדברי רש"י עפ"י המדרש הנ"ל;

כותב הספר **זאת ליעקב** – והפירוש בעומק הוא, שכשם שתכליתה של נתינת הנשמה היא קילוסו ית', וכדכתיב "עם זו יצרתי לי תהלתי יספרו", וכתיב "כל הנשמה תהלל יה הללויה", כך מעיקר יצירתו של בן הוא עבור מצות מילה, וכל מה שיש מציאות של גג הוא עבור המעקה, כל יצירתו ונתינתו הוא עבור מצות מעקה, וכל המציאות של מקום (מרפסת) עבור זי ימים של סוכות (מעין שכי הרמב"ם בהקדמה לפיה"ש שאפשר שיעמוד בנין שנים רבות עבור פעם אחת שחכם יחסה בצילו), וכך הוא שדה עבור פאה, וגורן עבור תרומות ומעשרות, ועיסה עבור חלה, ובהמה עבור קרבן.

נסביר את דבריו:

אומר הקב"ה: "אתה יודע למה נתתי לך בן?! – כדי שתמול אותו! כדי שתחנך אותו לתורה ולמצוות!, ובשביל מה נתתי לך בית?!"

"מה פירוש 'בשביל מה?!' – בשביל שיהיה לי מקור לגור בו!"

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

בסוף הפרשה, מספרת התורה שנולד נח – ולמה נקרא דוקא בשם 'נח'?

אומרת התורה: {ה, כט} ויקרא את שמו נח לאמר זה ינחמנו ממעשנו ומעצבון ידינו מן האדמה אשר אררה ה'.

שאלת השאלה – מאיפה ידע אביו למך, שדוקא ממנו תגיע הנחמה!?

כותב ההדר זקנים מבעלי התוספות - זה ינחמנו ממעשינו. קבלה היתה בידם שלא תפסוק הקללה עד שיוולד אדם מהול ונח נולד מהול אמרו זה ינחמנו. נמצא בשם ר' יהודה החסיד ז"ל שקודם שנולד נח לא היה להם פיסוק אצבעות והיו חורשים בידיהם, ונח נולד בחילוק אצבעות ולא היה בו כח לחרוש בידיו² וזה שאחז"ל מחרישות תקן להם.

דבר נוסף שקרה בתקופתו של נח :

אומרים חז"ל במדרש {תנחומא, פרשת בראשית, אות יא} - מנין היה יודע לומר זה ינחמנו ממעשנו וגו', וכי נביא היה. אמר רבי שמעון בן יהוذا, למדין היו, שבשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא לאדם, ארורה האדמה בעבורך בעצבון תאכלנה כל ימי חיך, אמר אדם, רבונו של עולם, עד מתי נצטרך לעבוד את האדמה המקוללת הזו, שזורעים בה חיטים ומוציאה ביחד איתם קוצים ודרדרים!! אמר לו הקב"ה לאדם הראשון: עד שיולד אדם מהול. כיון שנולד נח מהול, מיד ידע למך ואמר, ודאי זה ינחמנו וגו'. ומהו ממעשנו ומעצבון ידינו? קדם שנולד נח, לא פשהו זרעיו היו קוצרין, אלא היו זרעין חטים וקוצרים קוצים ודרדרים. כיון שנולד נח, חזר העולם לישונו, קצרו מה שזרעו, זרעין חטים וקוצרין חטים. זרעים שעוררים קוצרים. ולא עוד אלא עד שלא נולד נח עושין מלאכה בידיהם לכך פתיב ומעצבון ידינו. כיון שנולד נח התקין להם מחרשות ומגלות וקדרמות וכל כלי מלאכה.

אם כן, לאחר שנולד נח, כל הילודים כבר היו נולדים עם אצבעות מופרדות.

שאלת השאלה – מה השם שנתנו לכל אצבע?

אומרת הגמרא {מסכת כתובות ה, ב} – זו זרת האצבע הקטנה נקראת 'זרת', שבה מודדים את מדת הזרת של חושן שלובש הכהן הגדול; זו קמיצה האצבע שליד האצבע הקטנה, שבה מתחיל הכהן לקמוץ מקרבן מנחה; זו אמה האצבע האמצעית, הארוכה, שבה מדדו את מידת האמה בבניית המשכן ובעשיית כליו; זו אצבע האצבע שבין האמה והאגודל נקראת 'אצבע' סתם, והיא האצבע שמצוה התורה לעשות בה את מתן הדם בקרבן חטאת; זה גודל האגודל, הוא הבהן שעליו מצוה התורה לתת מדם כמה קרבנות.

שאלת השאלה – ולמה לא נבראו כל האצבעות באותו גודל?

אומרת הגמרא – מה טעם משופות (משופעות) האצבעות כתיבות, שהן מתקצרות בקצותיהן? מביאה הגמרא את תשובת רבי אלעזר על שאלתו: האצבעות משופעות כיתדות כדי שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון, יניח אצבעותיו באזניו וימנע את שמיעתו.

אומר הספר זאת ליעקב – וזהו עצם מהותם של האצבעות, שהם משמשים למצוות ולעבודות המקדש, דאצבע קרויה 'קמיצה' משום שהיא חפצא של עבודת הקמיצה, והזרת חפצא למדוד בו את החושן, וכן האמה והאצבע והגודל, שהם חפצא

שנאמר לגבי שבחה של ארץ ישראל {דברים ח-ח} ארץ חטה ושיעורה וגפן ותאנה ורמון ארץ זית שמן ודבש. הרי שאף במינים שאין ברכותיהם שוות, כגון חיטה הכתובה לפני הגפן יש להקדים מין שבעה לפני מין אחר שאינו ממין שבעה. אולם חכמים חולקים וסוברים שיש להקדים את המין החביב ולא את המין המוקדם בפס'. ור' יצחק פליגא דרבי חנן חולק בזה על דעתו של רבי חנן, שדורש בפס' זה דרשה אחרת. דא"ר חנן על פס' זה כל הפסוק כולו ללמד שיעורין של תורה נאמר, שבכל אחד מפירות אלו, משערים שיעורי תורה. ולשיטתו, הפס' לא בא כדי לשבח את ארץ ישראל בפירות המשובחים שיש בה, אלא הוא בא לשבח את ארץ ישראל בכך ששיעורי תורה תלויים בה. ולדעתו לא הקפידה התורה על הסדר של הפירות, שהרי לענין שיעורי תורה כולם שווים. מה שנאמר חטה בא ללמדנו שיעור טומאה בדיני נגעי בתים, דתנן ששינו במשנה (נגעים פ"ג מ"ט) הנכנס לבית המנוגע מי שנכנס לבית שיש בו נגע צרעת, וכליו [בגדיו] מונחים על כתפיו שלא בדרך מלבוש, וסנדליו וטבעותיו בידיו שלא בדרך מלבוש, הוא והן שמתאין מיד כדן 'הבא אל הבית', שנטמא מיד. אך אם היה לבוש כדרכם, כדרך וסנדליו ברגליו כדרך לבישתם, וטבעותיו באצבעותיו, כדרך ענידתם, הוא טמא מיד כדן 'הבא אל הבית', והן טהורין עד שישהא בבית בכדי זמן של אכילת פרס חצי ככר, מכבר ששיעורו בו את העירוב, שהוא מזון שתי סעודות, וחצי מכבר זו הוא מזון סעודה אחת. ומבאר רב חנן שמשערים זמן אכילה זו באכילת חצי ככר פת חטין הנאכלת מהר, ולא בפת שעורין שנאכלת לאט. ומשערים כשהוא מיסב ואוכל אוכל בדרך הסיבה, שאינו פונה לצדדים, שבדרך זו הפת נאכלת מהר יותר. ומשערים באכילה עם לפתן מאכל שנאכל עם הפת, שעל ידי כך הפת נאכלת מהר יותרמפת הנאכלת לבדה. ומה שנאמר שעורה, בא ללמדנו שיעור טומאה בדן טומאת עצם מן המת, שאמרה התורה שהנוגע בעצם מן המת נטמא בטומאת מת. ובדן זה נאמר שיעור שעורה, דתנן ששינו במשנה (אהלות פ"ב מ"ג) עצם מן המת, שגודלו כשיעור מטמא במגע אדם שנגע בו נטמא, ובמשא וכן אדם שנשא את העצם נטמא, ואף שלא נגע בו, ואינו מטמא באהל אולם אם נכנס אדם לבית שיש בו עצם מן המת בשיעור שעורה, אינו נטמא בטומאת אוהל, משום שכך היא הלכה למשה מסיני, שעצם מן המת מטמא במגע ובמשא, ולא באהל. ומה שנאמר גפן בא ללמד, כדי [שיעור] 'רביעית יין לנזיר', שניר האוכל חרצנים או גזים או לולבי גפנים, הוא מתחייב באכילה זו, אם אכל מהם שיעור רביעין יין. ושיעור רביעית יין הוא שיעור גדול יותר משיעור רביעית מים, מפני שהיין עב והמים דלים. ומה שנאמר תאנה בא ללמד שיעור כגרוגרת [תאנה יבשה] לענין הוצאת שבת, וכפי ששינו (שבת עו, ב) 'המוציא אוכלין כגרוגרת, חיבי'. ומה שנאמר רמון בא ללמד שיעור טהרת הכלי. כדתנן כפי ששינו במשנה (כלים פ"ז מ"א), כל כלי עץ של בעלי בתים שכליהם עומדים לשימוש ולא למכירה שיעורן כרמונים שיעור טהרה שלהם הוא בנקב המוציא רימון, ואם ניקב בשיעור זה, הכלי נטהר. אך אם הוא ניקב בשיעור קטן מזה, לא נטהר הכלי, משום שבעלי בתים חסים על כליהם... ומה שנאמר ארץ זית שמן, אמר ר' יוסי ברבי חנינא פסוק זה בא ללמדנו, שארץ ישראל היא ארץ שכל שיעוריה כזיתים כל שיעורי התורה שנלמדים מפירות הארץ, שיעורם כזית. מקשה הגמרא: כל שיעוריה סלקא דעתך האם עולה בדעתך שכל השיעורים שלמדים מפירות הארץ, שיעורם כזית? והלא איכא הנך דאמרן הלא יש את אותם שיעורים נוספים שלמדה הברייתא מפירות הארץ, כגון השיעורים שנלמדו מחיטה, משעורה ומגפן. מתרצת הגמרא: אכן לא כל השיעורים הנלמדים מפירות הארץ הם כזית, אלא תאמר בביאור דברי רבי יוסי ברבי חנינא, ארץ שרוב שיעוריה כזיתים אכילת חלב, אכילת דם, אכילת נותר ואכילת פיגול, שבכולם שיעור החיוב הוא בכזית. ומה שנאמר דבש בא ללמד שמי שאוכל שיעור ככותבת הגסה כתמרה גדולה ביום הכפורים חייב כרת...

² 'ברוך שאמר': שהרי החול היה יוצא מבין רווחי האצבעות ☺

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

כותב **המגלה עמוקות** {אופן ע"ד} – ואות פ' מורה על אור – פתח דבריך יאיר {תהלים קיט, קל}, לא זכר דוד אור בתמניא אפי רק באות פ"י. ולכן מתחילת בראשית יש פ' [80] אותיות עד מלת 'אור'.

ישנו פיוט שאומרים אותו חלק מקהילות האשכנזים, המופיע לאחר ברכת 'ברכו את ה' המבורך' ביוצר אור';

"ברוך אתה ה' ... הפותח לנו שערי רחמים ומאיר עיני המְחַכֵּים לסליחתו, יוצר אור ובורא חשך עשה שלום ובורא את הכל, אור עולם באוצר חיים אורות מאפל אמר וְיָהּ ..."

את הפיוט הזה חיבר ר' משולם, שחי עוד לפני דורו של הרוקח – שמדבר על הפיוט הזה;

בהמשך הפיוט, מסדר ר' משולם את הקטעים עפ"י סדר האל"ף בי"ת, כאשר בכל קטע מופיעה המילה 'אור';

"אז ביום כיפור סליחה הוֹרֵת, אור ומחילה לעם זו קנית... דובבו בתחנון למחל וסולח. דפקי בתשובה ליוצר אור וסלח ... – וכך בכל בית מופיעה המילה אור – מלבד באות אחת – האות פ'";

"פתח לנו שער ותעלה תפילה. פניך נחלה שוכן מעלה: צאתנו תנקה ובחטא לא נתנזק. צרפנו כפסף שבעתים מזקק"

נשאלת השאלה – ולמה לא מופיעה המילה 'אור' דוקא באות פ'?

אף אחד מאיתנו לא היה מעלה על דעתו, שיש כאן בעיה – יש אור/אין אור – את מי זה מענין, העיקר שיש חשמל ☺

אומרים המפרשים – ולמה לא מופיעה המילה 'אור' באות פ'?: כי האות פ' היא ה'תעשיה' של האור; שָׁמַ – "בְּרֵאשִׁית בְּרָא" ועד "וַיֵּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר" – ישנם פ' [80] אותיות. ולכן כיון שלאחר פ' אותיות נברא האור, לכן לא הוכנסה המילה 'אור' באות פ'.

אומר הספר ערוגת הבושם – לכן דייק הפייטן וכתב {תהלים קיט, קל} **פתח דְּבִרְיֶךָ יְאִיר**, ובבראשית רבה {פרשה ג, אות א} דורש: "מפתח פומה הוה נהורא", שנאמר "וַיֵּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר";

אומרים חז"ל {אבות פ"ה מ"א} – בַּעֲשָׂרָה מְאֻמֹּת נִבְרָא הָעוֹלָם.

נשאלת השאלה – מתי מופיע לראשונה המילה 'ויאמר' ?

באמירה הראשונה של בריאת המאורות – "וַיֵּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר" – וזוהי כוונת דוד המלך {תהלים קיט, קל} **פתח דְּבִרְיֶךָ יְאִיר** – כלומר, כשפתח הקב"ה את פיו – כביכול, מה הדבר הראשון שנהיה?? אור!

בא הספר **באר שלמה**, ואומר שהוא איננו מבין את המגלה עמוקות – שכתב כי אות פ' מורת על אור ולכן לא נזכר אור בתמניא אפי עד אות פ';

של עבודות המקדש, והשימוש הרגיל של האצבעות הוא בבחינת "עוד זאת ישמשו" ודו"ק.

נמצאנו למדים, שהמאורות נבראו לאותות, לימים לשנים ולמועדים – אהה, ומה עם להאיר ? לחמם? להצמיח את הצמחים ? ויטמין D? – אומר רש"י: "עוד זאת ישמשו שיאירו לעולם" – נכון, יש להם תפקיד נוסף – להאיר, לחמם, להצמיח את הצמחים, ויטמין D ועוד. אבל עיקר בריאתם הוא לאותות לישראל, אם הם לא בסדר.

שואל הספר **באר התורה** – למה מצא רש"י את הדוגמא דוקא במאורות, ולא בשאר הדברים שנבראו בששת ימי בראשית כגון הדשאים, האילנות, העופות או הדגים ?

מכאן הייתי רוצה ללכת לתשובתו של **באר התורה**, וקצת להרחיב בה:

ישנו מדרש רבה, שחוזר על עצמו פעמיים – האחד בפרשה שלנו, והשני בפרשת ויקהל;

אומר המדרש {בראשית רבה, פרשה ג, אות ד} – **רבי שמעון בן יהוצדק שאל לרבי שמואל בר נחמן, אמר לו מפני שששמעתי עליך שאתה בעל אגדה, מהיכן נבראת האורה דהיינו השמש? אמר לו: מלמד שנתעטף בה הקדוש ברוך הוא בשלמה והבהיק זיו הדרו מסוף העולם ועד סופו** – ואת התשובה הזאת – אמרה ליה בלחישא³, אמר לו רבי שמעון בן יהוצדק: מקרא מלא הוא (תהלים קד, ב): **עוטה אור בשלמה, ואת אמרת לי בלחישא, אתמהא** – מה כבר הסוד הגדול כאן!! אמר לו: **כשם ששמעתיך מרבותי בלחישא כך אמרתיך לך בלחישא**.

אמר רבי ברכיה, אלולי שדרשה רבי יצחק ברבי לא היה אפשר לאמרה, מקמי בן מה היו אמרין. רבי ברכיה בשם רבי יצחק אמר ממקום בית המקדש נבראת האורה, הָדָא הוּא דְכָתִיב (יחזקאל מג, ב): **והנה כבוד אלהי ישראל בא מדרד הקדים, ואין כבודו אלא בית המקדש, כמה דאת אמר (ירמיה יז, יב): כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו וגו'.**

פעם נוספת, מופיע המדרש בפרשת ויקהל;

אומר המדרש {שמות רבה, פרשה ג, אות א} – **ויעש בצלאל את הארון (שמות לו, א), הָדָא הוּא דְכָתִיב (תהלים קיט, קל): פתח דְּבִרְיֶךָ יְאִיר מבין פתים ... שאל רבי שמעון בן יהוצדק את רבי שמואל בר נחמן, אמר לו בשביל ששמעתי עליך שאתה בעל הגדה מהיכן נבראת האורה, אמר נתעטף הקדוש ברוך הוא בשלמה והבהיק העולם מזיו מראשו ועד סופו, כמו שכתוב (תהלים קד, ב): עוטה אור בשלמה, ואחר כך: נוטה שמים פיריעה, לפיכך פתח דְּבִרְיֶךָ יְאִיר, ממנו למדו הצדיקים כשהיו מתחילין בדבר היו פותחין באורה, אתה מוצא בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא למשה יעשה את המשכן אמר בצלאל ובכמה אפתח תחלה, פתח בארון, שְׁנַאמֶר (שמות כה, י): ויעשו ארון.**

נשאלת השאלה – למה הוא התחיל דוקא בארון !!

פשוט מאוד – שארון אותיות או"י – נ', ובארון נמצאים הלוחות, שנקראים {משלי ו, כג} **פי נר מצוה ותורה אור** – שהתורה היא אור!

³ **ברוך שאמר** : ולמה דוקא בלחישא ? משום שאומרת הגמרא {מסכת חגיגה יא}, שלא דורשים מעשה בראשית בקול.

⁴ והא דכתיב "נר לרגלי דבריך ואור לנתיבתי {באות נ}, אפשר לומר דשם היה העדר החושך על כן היה אור לנתיבתי. משא"כ באות פ' זכר פתח דבריך "יאיר" שהוא אור המאיר.

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

כותב הבאר שלמה {מערכת פ', אות ה'} – והקשיתי כי הלא זכר באות ני – **נר לרגלי דבריך ואור לנתבתי** – "למדתי כמה וכמה פעמים את מזמור קי"ט בתהילים, ולמרות זאת מצאתי מקור אחר – לא באות פ' אלא באות ני!"

והעירני אח"כ רעי יקירי הרה"ג המפואר מרדכי גיכלבערג שליט"א, דהנה **פתח דבריך יאיר** הרי נושא המאמר מלת **פתח** שמתחיל באות פ' ועליו יאמר **יאיר**, כלומר ה'פתח' מהדברים **יאיר** הרי מלת **פתח** שהוא הפ"א נושא את האור כאילו אומר 'הפתח יאיר' ולכן שפיר מרמז מלת פ' על אור, לא כן בפי {תהילים קיט, קה} **נר לרגלי דבריך ואור לנתבתי** דפה נושא המאמר ל"א מלת נר שמתחיל באות ני' אלא מלת **דבריך** הוא נושא המאמר ומלת **אור** אינו הולך על מלת **נר**, לומר הנר הוא 'אור לנתבתי', אלא סובב על מלת **דבריך** ופי' ודבריך הם אור לנתבתי וסובב מלת אור על תיבת **דבריך** ולא על מלת **נר** שלפניו, ולכן שפיר לא נוכל לומר שהמלת **נר** שהוא אות הנו"ן מרומז על אור כי לא עליו יסובב מלת האור. כנ"ל ושפיר צדקו דברי המגלה עמוקות הני"ל כי בתורת אלוקינו לא נמצא מלת 'אור' עד אות פ' דהכוונה שלא נמצא שירמז על הא"ב שבת"א עד אות פ"א עכ"ד.

אם אלה פני הדברים, יש לנו פשט נפלא:

אומר לנו המדרש – **"אלולי שדְרָשָׁה רַבִּי יִצְחָק בְּרַבִּים לֹא הָיָה אִפְשָׁר לְאִמְרָה"** {את אותו יסוד של **עוֹטָה אור פְּשָׁלְמָה**} – ומאיפה הם חשבו קודם, שנבראת האורה ? ממקום בית המקדש ;

כמה דברים אנחנו מכירים, שנקראים בשם 'אור' ?

התורה נקראת אור, שנאמר {משלי ו, כג} **כִּי נֵר מַצְוָה וְתוֹרָה אֹרֶךְ**. ובית המקדש נקרא ג"כ בשם 'אור' – מאיפה המקור לכך? גמרא במסכת בבא בתרא ;

אומרת הגמרא {מסכת ב"ב ג, ע"ב – ד, ע"א} – **הורדוס עבדא דבית חשמונאי הוה הורדוס היה מתחילה עבד של בית החשמונאים. הוא נתן עיניו באותה תינוקת** בבת מסוימת של אותה משפחה. **יומא חד שמע הווא גברא בת קלא דאמר באחד מן הימים הוא שמע בת קול האומרת: כל עבדא דמריד השתא מצלח כל עבד שימרוד כעת יצליח במרדו. קם קטלינהו לכולהו מְרוֹתִיהָ** הוא עמד אז והרג את כל אדוניו, ובכך הוא הכרית את כל בית החשמונאים, **ושיירה להיא ינוקתא** אך אותה בת הוא השאיר בחיים, כדי לשאתה לאשה. אולם אותה בת סיכלה את מזימתו: **כי חזת ההיא ינוקתא דקא בעי למינסבה** כאשר ראתה אותה בת שהורדוס רוצה לשאתה, **סליקא לאיגרא** היא עלתה לגג, **ורמא קלא** והרימה את קולה **ואמרה: כל מאן דאתי ואמר כל מי שיבוא בשנים הבאות ויאמר: מבית חשמונאי קאתינא אני מצאצאי בית החשמונאים, עבדא הוא הוא באמת עבד, דלא אישתיירא מינייהו אלא ההיא ינוקתא** שכן לא נשאה מבית חשמונאים אלא אותה ילדה {הכוונה לעצמה}, **והיא ינוקתא נפלה מאיגרא לארעא** ואותה בת נפלה מהגג לארץ. וכשסיימה דבריה הפילה עצמה מהגג ומתה. מספרת הגמרא מה עשה הורדוס בעקבות התאבדותה: **טמנה שבע שנין בדובשא** הורדוס הטמין את גופתה בדבש במשך שבע שנים. **איכא דאמרי** יש אומרים שהורדוס **בא עליה** באותן שנים לאחר מיתתה, **איכא דאמרי** ויש אומרים **שלא בא עליה. דאמרי לה** לדעת האומרים **שבא עליה, הא דטמנה ליתוביה ליצריה**, זה שהוא שימר את גופתה היה כדי להרגיע את יצרו במילוי תאוותיו. **ודאמרי לה** ולדעת האומרים **שלא בא עליה האי דטמנה, כי היכי דנאמרו בת מלך נסב** זה ששימר את גופתה היה כדי שיאמרו שבת מלך נשא, ומכח זה הוא עלה למלוכה בדן, ובניו הם ממנה והם יהודים כשרים. לאחר שהשתלט על

המלוכה בכח, רצה הורדוס לחזק את מעמדו ע"י סילוק כל התנגדות למלכותו: **אמר** לעצמו: **מאן דריש** מי הם אלו שדורשים את הפסי {דברים יז-טו} **מקרב אחיך תשים עליך מלך** למעט עבדים? **רבנן** החכמים! מכיון שחשש מערעורם של החכמים על כשרותו וכשרות צאצאיו למלכות **קם קטלינהו לכולהו רבנן** הוא עמד והרג את כל החכמים. **שבקיה לבבא בן בוטא למשקל עצה מניה** אך את בבא בן בוטא הוא השאיר, כדי ליטול ממנו עצה. אולם **אהדר ליה כלילא דיילי** הוא הקיף את עיניו של בבא בן בוטא בעטרה מעורה של קיפוד, ששערה קשה כמחטים **נקרינהו לעיניה** והן ניקרו את עיניו. אחרי פעולה זו ניסה הורדוס לבדוק את יחסו של בבא בן בוטא למלכותו: **יומא חד אתא ויתיב קמיה** יום אחד בא הורדוס וישב לפני בבא בן בוטא, בהעמדת פנים כאילו הוא אדם הדיוט, **ואמר לבבא בן בוטא: חזי מר האי עבדא בישא מאי קא עביד** ראה, אדוני, מה עושה העבד הרע הזה {שהרג את החכמים}! השיב לו בבא בן בוטא: **אמר ליה: מאי אעביד ליה** מה אעשה לו? **א"ל הורדוס: נלטייה** {יקלל אותו} **מר!** בבא בן בוטא סירב: **אמר ליה** בבא בן בוטא להורדוס: **[כתיב] {קהלת י"ב} גם במדעך** {במחשבותיך} **מלך אל תקלל** ואין איפוא לקלל אותו. השיב הורדוס: **אמר ליה** הורדוס: **האי לאו מלך הוא** אבל אדם זה באמת אינו מלך, ויכול אתה לקללו. בבא בן בוטא המשיך לסרב: **א"ל בבא בן בוטא להורדוס: וליהוי עשיר בעלמא** ולו יהא רק עשיר, **וכתיב** והרי כתוב בהמשך אותו פסוק: **{קהלת י"ב} ובחדרי משכבך אל תקלל עשיר. ולא יהא אלא נשיא, וכתיב {שמות כ"ז} ונשיא בעמך לא תאור.** אם כן, אף אם אינו מלך אין לקללו, הרי על כל פנים הוא נשיא ועשיר. **א"ל הורדוס: האיסור לקלל נשיא בעמך** נוהג רק בנשיא העושה מעשה עמך, כלומר שמקיים את מצוות התורה, **והאי ואדם זה לאו** {אינו} **עושה מעשה עמך**, שרשע הוא! ומותר איפוא לקללו! ראה בבא בן בוטא שכל הנימוקים הללו מן המקראות אינם מניחים את דעתו של בן שיחו, ואמר להורדוס סיבה אחרת: **א"ל בבא בן בוטא להורדוס: מסתפינא מיניה** אני מפחד ממנו. **א"ל הורדוס: ליכא איניש דאזיל דלימא ליה** אין כאן אדם שילך ויאמר למלך שקיללת אותו, **דאנא ואת יתיבנא** שכן רק אני ואתה יושבים כאן ואין מי ששומע! אך בבא בן בוטא בכל זאת סירב: **א"ל בבא בן בוטא: כתיב {קהלת י"ב} כי עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפים יגיד דבר.** דהיינו, לעולם אי אפשר להיות בטוח ששיחה חשאית לא תיוודע. משהבין הורדוס שאין לו לחשוש מבבא בן בוטא ושאר חכמי ישראל, הוא גילה לבבא בן בוטא את זהותו: **א"ל הורדוס: אנא הוא** אני הוא המלך עצמו! **אי הואי ידענא דזהרי רבנן כולי האי לא הוה קטילנא להו** אילו ידעתי שהחכמים זהירים כל כך, לא הייתי הורגם; ביקש הורדוס מבבא בן בוטא שימצא לו תיקון להריגת החכמים: **השתא מאי תקנתיה דההוא גברא** כעת מהו התיקון של אותו אדם? דהיינו, מה אוכל לעשות לכפר על מעשי בהריגת החכמים? **א"ל בבא בן בוטא: הוא** {הורדוס} **כבה אורו של העולם** בהורגו את החכמים שתורתם משולה לאור, **דכתיב {משלי ו-כג} כי נר מצוה ותורה אור**, לכן כתיקון לכך, **ילך ויעסוק בהחזרת אורו של העולם** בבנותו מחדש את בית המקדש, שגם הוא נמשל ל'אור', **דכתיב {ישעיה ב-ב} ונהרו אליו כל הגוים.**

אם כן מצאנו, שמקור האור נמצא בשני מקומות – הא' בבית המקדש, והשני הוא הקב"ה שנתעטף בשלמה ומשם נברא האור.

אם ככה, אומר בצלאל: "אם **פתח דבריך יאיר**" – הקב"ה פתח את פיו ואמר "יהי אור" – ואיזה אור זה?! האור הראשון שנברא בעולם – ואיפה טמן אותו הקב"ה?? בתורה הקדושה שנקראת אור, שנאמר {משלי ו, כג} **כִּי נֵר מַצְוָה וְתוֹרָה אֹרֶךְ**.

אם ככה, בא הספר באר התורה ואומר ביאור נפלא ביותר:

ברוך שאמר

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

בס"ד

ושני לוחות הברית, ושלשה אבות, וארבע אמהות, וחמשה חומשי תורה, וששה סדרי משנה, ושבעה ימי שבתא, ושמונה ימי מילה, ותשעה ירחי לידה, ועשרה דבריא, ואחד עשר כוכביא ושנים עשר שבטיא ושלוש עשר מדיא, וכל שאר השימושים במספרים הם בבחינת "עוד זאת ישמשו", והיינו אחד מי יודע, אחד אני יודע, שנים מי יודע שנים אני יודע וכו'.

נמצינו למדים שכל המערכה של תרי"ג מצוות מפרשת את התכלית של כל תנועה, של כל כח ושל כל אבר של האדם, אילולי מצוות תפילין לא היינו יודעים לשם מה באה ונוצרה ונבראה היד, זו היא ההסתכלות של תורה על הבריאה. כך צריך לראות גם את כל העניינים וכל המאורעות שבעולם. וכדי הביה"ל שלא באו המצוות משום יציאת מצרים אלא יציאת מצרים באה בגלל המצוות, שהמצוות הם בעצם, מחמת עצמיות רצונו ית' ואינם תלויות בשום סיבות ומאורעות, אלא שכל המאורעות באות מחמת המצוה. וכ"ה ברש"י {שמות י"ג ח'} "בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים בעבור שאקיים מצוותיו פסח מצה ומרור הללו", וכ"ה באבן עזרא שם. והי' מרנא הגר"ח הלוי זצוקלה"ה אומר שרציחה היא סכנה לעולם משום שבתורה יש איסור רציחה, ואסתכל באורייתא וברא עלמא. ועיין ירושלמי מוע"ק {פ"ג ה"ח}: "על כל המתים אינו מגלה את לבו אלא על אביו ועל אמו דברי רבי מאיר. רבי שמואל בשם רבי אבדמי בר תנחום מפני שבטלת ממנו מצות כבוד", ויש ללמוד מזה שכל המציאות הטבעית העולמית של אב ואם, באה מחמת המצוה של כיבוד אב ואם [שו"ר כן בשם מרנא מוהר"י זצוקלה"ה ממיר]. עיקר התכלית של כל יצירה ושל כל מאורע – תורה ומצוות, וכל יתר השימושים הם בגדר "עוד זאת ישמשו".

פירוש רש"י הזה, עם 'עיניו' של החפץ חיים – מלמדים אותנו פשט חדש בכל התורה כולה – "בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים" – בשביל ישראל שנקראו ראשית ובשביל התורה שנקראה ראשית; בכל דבר עלינו לראות איפה זה שייך לישראל ואיפה זה שייך לתורה – מספרים! בשביל הקב"ה! שבעת המינים? כדי שנדע מה ראשון לברכה, וכו'.

ובזה מובנים היטב דברי המדרש בהמשך "ממנו למדו הצדיקים כשהיו מתחילים בדבר היו פותחים באורה, אתה מוצא בשעה שאמר הקב"ה למשה שיעשה את המשכן אמר בצלאל ובמה אפתח תחלה – פתח בארון, שני "ועשו ארון". והביאור בזה שפתח בארון לא רק משום ששורש המילה ארון היא אור, אלא גם בגלל המהות של הארון, דהיות והאור הוא אורו יתברך, לכן כאשר מתבקשים לעשות משכן לאורו יתברך צריך להתחיל בדבר שהוא כביכול עצמותו, והארון שבו הלוחות הוא המשכן לעצמותו יתברך, כי עצמותו יתברך היא התורה, כמ"ש חז"ל {שמו"ר תרומה}: מכרתי לכם תורה כביכול נמכרתי עמה, וכן {בילקו"ש פנחס}: "נגילה ונשמחה בך"; "בך" בתורתך, "בך" בכ"ג אותיות שבתורה. ז"ל הרמח"ל {דרך ה', ח"ד פ"ב ב}: בכלל השפעות הנשפעות ממנו יתברך לצורך בריותיו ישנה השפעה אחת עליונה מכל ההשפעות שעניינה הוא היותר יקר ומעולה מכל מה שאפשר שימצא בנמצאים והיינו שהיא תכלית מה שאפשר שימצא בנמצאות **מעין המציאות האמיתי שלו יתברך** ויקר ומעלה מעין אמיתת מעלתו יתברך... קשר הבורא ית"ש את השפעתו זאת בענין נברא ממנו ית' לתכלית זה **והיא התורה**... עיי"ש. ועי"ע בתנחומא {פרשת נח}: "העם ההולכים בחשך ראו אור גדול", זהו אור שנברא ביום הראשון וגנזו לעמלי תורה שבע"פ. עיי"ש. ומבואר שאור גדול זה שייך לעמל התורה וכמ"ש חז"ל שהמאור שבה מחזירים למוטב. וזהו עומק הענין שהתורה נמשלה לאור – "תורה אור". כי כמו שאור זה עצמותו יתברך, כך ג"כ התורה.

אם כן, נמצאנו למדים פשט נפלא – מהיום כל דבר הופך להיות תורה ומצוות – ושאר הדברים? זה רק תוספות – זה רק "עוד זאת ישמשו שיאירו לעולם".

אם אלה פני הדברים, היית רוצה לסיים ברעיון נפלא:

כותב הספר זאת ליעקב – ושמעתי בשמו של מרן הגר"מ גיפטר זצלה"ה שאמר בביאור הפיוט 'אחד מי יודע' שאומרים בליל פסח, דכל ענין המספרים בא עבור אחד אלקינו בשמים ובארץ,

מתחילים בס"ד חומש בראשית – יהי רצון שיפתח הקב"ה את לבנו בתורתו הקדושה, ונזכה לגאולה השלימה במהרה בימינו אמן ואמן!!!